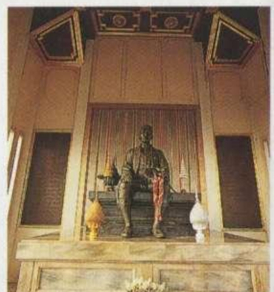
อภินันทนาการจาก

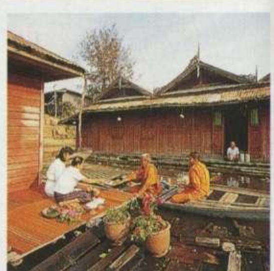
อนุสาร อสท

คู่มือท่องเที่ยว

อุทัยธานี

- ป่าห้วยขาแข้งแหล่งมรดกโลก
- ตระเวนไพรบนเส้นทางสายธรรมชาติ
- ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและวัดวาอาราม
- สีสันงานประเพณีวิถีชีวิตผู้คน

สารบัญ

ตราประจำจังหวัดเดิมเป็นภาพเขาสะแกกรัง และรัศมีของพระอาทิตย์หมายถึงรุ่งอรุณ อันเป็นความหมายของเมืองพระอาทิตย์แรกขึ้น ปัจจุบันเป็นภาพพลับพลาจัตุรมุข ซึ่งหน้าบันประดิษฐานตราประจำราชวงศ์จักรี บนยอดเขาแก้ว หรือเขาสะแกกรัง อันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูป ของสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งรัชกาลที่ ๑ ซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่บ้านสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี

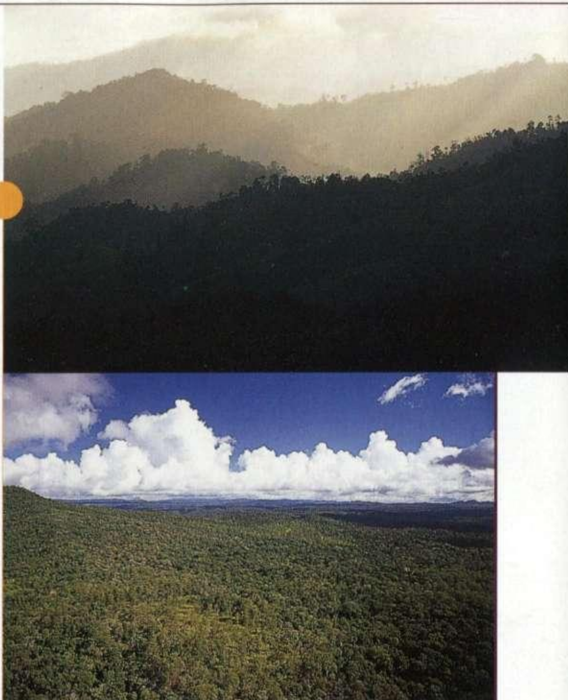

หากจะกล่าวว่าอุทัยธานีมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปก็เพราะผืนป่าห้วยขาแข้งเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ก็คงไม่ผิดไปจากความเป็นจริงเท่าไรนัก อาจเป็นด้วยตัวเมืองอยู่ค่อนข้างห่างไกลจากทางหลวงสายเอเชียและไม่ใช่เมืองที่เปิดตัวสำหรับท่องเที่ยวมาก่อน

ทว่าปัจจุบันด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากมายในจังหวัดอุทัยธานี ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงความบริสุทธิ์งดงามตามธรรมชาติเป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้พบว่านอกเหนือไปจากป่าห้วยขาแข้งแหล่งมรดกโลก อุทัยธานีก็มีสถานที่น่าสนใจไม่น้อยไปกว่าจังหวัดใกล้เคียงเท่าไหร่เลย ขณะเดียวกันสีสันประเพณีและวิถีชีวิตผู้คนก็ล้วนคงไว้ซึ่งความเรียบง่ายดังเช่นอดีตกาล ไม่ว่าจะเป็นชีวิตชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง อันเป็นต้นกำเนิดพระบรมชนกาธิบดีแห่งราชวงศ์จักรี แหล่งวัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ที่เขาปลาร้า และวัดวาอารามเก่าใหม่ที่ยิ่งใหญ่งดงามน่าสนใจแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปดังเช่นวัดจันทาราม อารามของเกจิชื่อดังนามหลวงพ่อฤาษีลิงดำ เหล่านี้ก็ล้วนทำให้อุทัยธานีเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่น่าสนใจควรค่าแก่การเดินทางไปเที่ยวชมเป็นอย่างยิ่ง

อนุสาร อ.ส.ท. ฉบับนี้จึงขอนำพาไปทัศนาเมืองมรดกโลกทางธรรมชาติของจังหวัดอุทัยธานี รู้จักกับสถานที่น่าสนใจที่ยังบริสุทธิ์ไปด้วยกลิ่นอายธรรมชาติท่ามกลางบรรยากาศชุ่มฉ่ำยามสายฝนมาเยือน เสมือนบ่งบอกเวลาที่ผืนป่าและสายน้ำกลับคืนความสมบูรณ์งดงามต้อนรับผู้มาเยือนอีกครั้ง

ภูมิศาสตร์เมืองอุทัยธานี

ตามความหมายของจังหวัดอุทัยธานีที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองพระอาทิตย์แรกขึ้นนั้น ก็ด้วยมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนจนเป็นพื้นที่ราบสูงจากท้องทุ่งลุ่มน้ำภาคกลาง จึงทำให้เป็นเมืองที่มองเห็นพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้าลำดับแรก ๆของภาค ทิวเขาสูงชันเหล่านี้ล้วนปกคลุมไปด้วยป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ซึ่งกินพื้นที่กว่าร้อยละ ๔๐ ของจังหวัด

หากมองภาพภูมิประเทศโดยรวมของจังหวัดอุทัยธานีอย่างง่าย ๆจะพบว่ามีลักษณะคล้ายส่วนขอบของอ่างกระทะขนาดใหญ่ โดยมีใจกลางก้นกระทะบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางอันเกิดจากการทรุดตัวของเปลือกโลกเมื่อประมาณ ๕๐ ล้านปีมาแล้ว ต่อมาสายน้ำมากมายได้ไหลพัดพาตะกอนดินทับถมจนกลายเป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์ขยายออกไปสู่ท้องทะเลตลอดเวลา โดยจากหลักฐานทางธรณีวิทยาปรากฏว่าบริเวณจังหวัดอุทัยธานีเมื่อประมาณ ๔๕,๐๐๐-๑๔,๐๐๐ ปี เคยเป็นเมืองชายทะเลมาก่อน

ขอบกระทะด้านทิศตะวันออกของจังหวัดซึ่งคาบเกี่ยวกับที่ลุ่มภาคกลางจะค่อย ๆลาดชันขึ้นไปทางทิศตะวันตก ภูมิประเทศจะค่อย ๆสูงชันและแปรเปลี่ยนเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนขนานกันตามแนวเหนือ-ใต้ ส่วนใหญ่มีความสูงเกินกว่า ๑,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางขึ้นไป พื้นผิวดินส่วนใหญ่เกิดจากหินอัคนีที่เกิดขึ้นเมื่อราว ๓๐๐ ล้านปี ขณะที่ชั้นหินด้านใต้เป็นหินปูนในยุคเพอร์เมียนที่เรียกว่าหมู่หินราชบุรี หินแปร และหินชนวน เช่นเดียวกับทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน หมู่หินราชบุรี บางส่วนเป็นหินดินดานและหินดินดานปนทราย ที่ราบระหว่างหุบเขาปรากฏเนินตะกอนรูปพัดและเขาลูกโดดเป็นกลุ่ม ๆปกคลุมด้วยผืนป่าประเภทต่าง ๆแตกต่างกันออกไปตามลักษณะผิวดิน

เนื่องจากทิวเขามากมายด้านทิศตะวันตกเป็นแหล่งเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาคเขตร้อนและภูมิอากาศกึ่งเขตร้อน บริเวณตอนกลางจึงเป็นผืนป่าต้นน้ำ โดยมีลำห้วยขาแข้งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของจังหวัดและภาคตะวันตก ส่วนทางด้านทิศเหนือมีลำห้วยทับเสลาเป็นลำน้ำสายสำคัญไหลไปรวมกับแม่น้ำสะแกกรัง อันเป็นลำน้ำสายใหญ่ที่ไหลไปหล่อเลี้ยงที่ราบด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมและที่ตั้งของตัวเมืองอุทัยธานี

บริเวณที่ราบด้านทิศตะวันออกนอกจากจะมากมายไปด้วยแหล่งน้ำลำห้วย ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยตะกอนดินที่หลากไหลทับถมมากับสายน้ำ พัดพาไปสู่ที่ราบขนาดใหญ่ตอนในของภาคกลาง ผืนแผ่นดินที่ราบสูงบริเวณนี้จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวพันธุ์ดีที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่าอุทัยธานีเปรียบเสมือนพื้นที่ต้นน้ำและแหล่งเกษตรกรรมสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

เมืองพระปฐมบรมจักรี

พระบรมรูปสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก

สมัยแรกเริ่มมีการจดบันทึกเป็นตัวอักษรในสมัยทวารวดี อุทัยธานีมีเมืองสำคัญเกิดขึ้นหลายแห่ง เช่น เมืองโบราณบ้านด้าย เมืองโบราณการุ้ง เมืองโบราณบ้านคูเมือง และโดยเฉพาะเมืองโบราณบึงคอกช้าง ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางย่อยตอนในของทวารวดี ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ มีการค้นพบศิลาจารึก ๓ หลักด้วยกัน อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๔ บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองของอุทัยธานีในสมัยทวารวดี

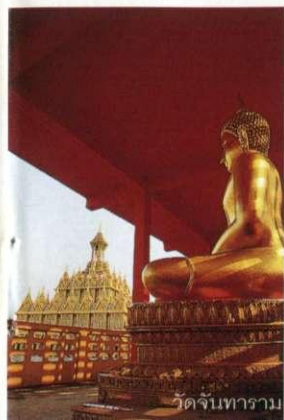
ส่วนหลักฐานการอยู่อาศัยของชุมชนที่ปรากฏสืบเนื่องมาจนถึงสมัยสุโขทัย คือซากโบราณสถานศิลาแลงสระนารายณ์ เขตอำเภอหนองหลวง ซึ่งขุดพบพระพุทธรูปตรีกายเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ๓ องค์ ประทับนั่งเรียงอยู่บนฐานเดียวกันตามคติมหายาน และพระพุทธรูปปางห้ามญาติสำริดแบบลพบุรี ขุดค้นพบบริเวณวัดหนองพังค่า อำเภอเมืองฯ จึงกล่าวได้ว่าชุมชนแถบจังหวัดอุทัยธานียังคงสืบทอดวัฒนธรรมทวารวดีร่วมสมัยกับสุโขทัย

ขณะที่ตามตำนานกล่าวว่าท้าวมหาพรหมได้สร้างบ้านเมืองขึ้นบริเวณตำบลบ้านอุทัยเก่า โดยพบหลักฐานเป็นแนวศิลาแลงและระฆังหินอายุราวสมัยสุโขทัย เชื่อกันว่าชื่อบ้านอู่ไทย ภายหลังกระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางบ้านอู่ไทยจึงร้างไป ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้นำชาวกะเหรี่ยงนามพะตะเบิดได้อพยพผู้คนเข้ามาสร้างเมือง โดยได้สร้างศาสนสถานสำคัญประจำตามทิศต่าง ๆและขุดบึงน้ำขนาดใหญ่ด้านทิศใต้ของตัวเมือง จึงเชื่อว่าชื่อเมืองน่าจะเพี้ยนจากอู่ไทยเป็นอุไทยในช่วงนี้

หลังจากสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี หมู่บ้านสะแกกรัง อันเป็นสถานที่เกิดของสมเด็จพระชนกาธิบดีได้กลายมาเป็นเมืองใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ด้วย ในราวปี พ.ศ. ๒๓๓๖ พระยาอุทัยธานีไม่กล้าขึ้นไปว่าความที่เมืองอุทัยธานีเก่า เนื่องจากเต็มไปด้วยโรคระบาดและโจรผู้ร้ายชุกชุม จึงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านสะแกกรัง และภายหลังกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งที่ ๒ เมืองอุทัยธานีเก่าได้ถูกเผาทำลายจนเสียหายยับเยิน ผู้คนมากมายพากันอพยพมาอยู่ที่บ้านสะแกกรังจนเป็นชุมชนใหญ่ เป็นเมืองริมน้ำที่เดินทางสะดวกสบายและเป็นแหล่งศูนย์กลางทางการค้าขาย บรรดากรมการเมืองจึงย้ายตามลงมาอยู่ที่บ้านสะแกกรังทั้งหมดจนกลายเป็นเมืองอุทัยธานีใหม่ในที่สุด

พระแสงราชศัสตราวุธประจำเมืองอุทัยธานี

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

วัดจันทาราม

เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองอุทัยธานีในแต่ละยุคสมัยปรากฎหลักฐานสำคัญตามสถานที่ต่างๆ มากมายเชื่อมโยงจนถึงปัจจุบัน ทำให้สามารถเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และวิวัฒนาการของเมืองอุทัยธานีได้อย่างชัดเจน

เมืองโบราณบึงคอกช้าง

เมืองศูนย์กลางย่อยตอนในสมัยทวารวดี มีการขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีในเมืองบึงคอกช้าง หรือบริเวณตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ในปัจจุบัน ลักษณะเด่นของเมือง คือ มีคูเมืองที่ลึกมากและมีกำแพงดินล้อมรอบเป็นวงกลม อันเป็นที่มาของชื่อเมืองบึงคอกช้าง เนื่องจากชาวบ้านเข้าใจว่าคูเมืองและกำแพงดินเป็นที่สำหรับขังช้างในสมัยโบราณ ปัจจุบันหลงเหลือให้เห็นเพียงซากอิฐกองระเกะระกะ ระฆังหิน และศิลาจารึกที่ขุดพบจำนวน ๓ หลัก ปัจจุบันถูกเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี

เมืองอุทัยธานีเก่ามีการสร้างศาสนสถานสำคัญไว้รอบเมืองหลายแห่ง ได้แก่ วัดหัวหมากทางทิศเหนือ วัดยางทางทิศตะวันตก วัดแจ้งทางทิศตะวันออก วัดหัวเมืองทางทิศใต้ และมีการขุดบึงใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำในยามขาดแคลน ปัจจุบันแทบไม่ปรากฏซากเมืองและวัดดังกล่าว หลงเหลือเพียงพระปรางค์ประธานวัดแจ้งและพระอุโบสถเก่าขนาดเล็กแบบอยุธยาตอนปลาย ส่วนวัดหัวเมืองเหลือเพียงเจดีย์เล็กๆหน้าพระอุโบสถกับฐานอุโบสถเก่า ขณะที่บึงใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามโรงเรียนวัดหัวเมืองปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนเป็นทุ่งนาจนหมด

วัดสังกัสรัตนคีรี ศาสนสถานสำคัญของเมืองอุทัยธานี วัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓ บริเวณเชิงเขาแก้ว หรือในปัจจุบันเรียกว่าเขาสะแกกรัง ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย พุทธลักษณะแบบสุโขทัยที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ พระราชทานให้กับหัวเมืองต่างๆ เดิมประดิษฐานอยู่วัดขวิด แต่ได้เกิดไฟไหม้เมืองอุทัยธานีเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ วัดขวิดถูกยุบไปรวมกับวัดทุ่งแก้ว จึงย้ายมาไว้ที่วัดสังกัสรัตนคีรี แล้วถวายนามว่าพระพุทธมงคลศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดอุทัยธานี

ตามบันไดทางขึ้นไปสู่ยอดเขาจะพบมณฑปนามสิริมหามายากุฎาคารที่ประดิษฐานพระพุทธบาทจำลอง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ โดยพระครูสุนทรมุนี (ใจ) และขุนกอบกัยกิจ (ยี่สุ่น) ต่อมาถูกไฟไหม้ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ และได้ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ มณฑปนี้สร้างขึ้นเพื่อสมมติให้เป็นสถานที่ซึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จไปเทศนาโปรดพุทธมารดาบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ตามพุทธประวัติกล่าวว่าพระพุทธเจ้าเสด็จกลับลงมายังประตูเมืองกัสนคร อันเป็นที่มาของชื่อวัดสังกัสรัตนคีรี หรือเมืองกัสนครนั่นเอง ส่วนถัดไปคือพลับพลาจัตุรมุข ซึ่งประดิษฐานพระบรมรูปสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งราชวงศ์จักรี

ร่องรอยศิลปกรรมปลายสมัยอยุธยาต้นรัตนโกสินทร์หลงเหลือที่วัดธรรมโฆษก ถนนศรีอุทัย ในเมืองอุทัยธานี ตัวโบสถ์สร้างสมัยรัตนโกสินทร์ ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติตอนเสด็จลงจากดาวดึงส์และมารผจญ ด้านข้างเป็นภาพเทพชุมนุม

วิถีชีวิตชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง

วัดอุโปสถาราม

ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
อุโบสถวัดอุโปสถาราม

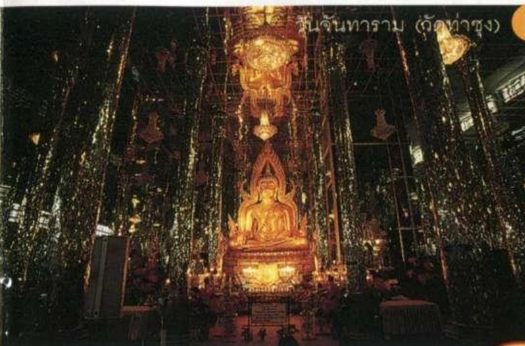
พระปรางค์วัดแจ้ง

ตรงช่องว่างระหว่างบานประตูเป็นภาพพุทธประวัติตอนปาลิไลยก์ ฝีมือช่างสมัยอยุธยาตอนปลาย วิหารสร้างยกพื้นสูงกว่าโบสถ์ ภายในมีแท่นสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปซึ่งมีอยู่ประมาณ ๒๐ องค์ ประตูวิหารและประตูวัดงดงามด้วยลายจำหลักดอกไม้ทาสีแดง วัดแห่งนี้เคยใช้เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของบรรดาข้าราชการเมืองอุทัยธานีและใช้เป็นลานประหารนักโทษ

วัดอุโปสถาราม อารามอันงดงามสมัยรัตนโกสินทร์ เดิมมีชื่อว่าวัดโบสถ์มโนรมย์ หรือชาวบ้านเรียกกันว่าวัดโบสถ์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสะแกกรังตรงข้ามตลาดสดเทศบาลเมืองอุทัยธานี วิจิตรงดงามด้วยจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ด้านนอกเป็นภาพพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนด้านในมีภาพจิตรกรรมพระพุทธเจ้าเสด็จโปรดเทวดาบนสวรรค์ รูปพระสงฆ์ชุมนุมและภาพพระภิกษุปลงอสุภ พระอุโบสถได้รับการบูรณะทาสีใหม่ภายนอก ภายในมีภาพจิตรกรรมฝีมือช่างหลวงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นประมาณรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เคยเสด็จประพาส ๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ และ พ.ศ. ๒๔๔๙ ปัจจุบันยังปรากฏแพที่ประทับบริเวณหน้าวัดและสิ่งของที่พระราชทานไว้เป็นที่ระลึกหลายชิ้น

วัดจันทาราม มหาอารามอันรุ่งเรืองในปัจจุบัน ชาวบ้านเรียกกันว่าวัดท่าซุง วิจิตรตระการตาด้วยสิ่งก่อสร้างมากมายภายในอาณาบริเวณกว้างใหญ่ริมแม่น้ำสะแกกรัง บนเส้นทางหมายเลข ๓๒๖๕ ห่างจากตัวเมืองเพียง ๕ กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ปัจจุบันยังหลงเหลือโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของวัด คือ ธรรมาสน์ที่หลวงพ่อใหญ่สร้าง และโบสถ์ขนาดเล็กประดับลวดลายจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างพื้นบ้าน เชื่อว่าเขียนขึ้นในสมัยหลัง ฝั่งตรงข้ามถนนงดงามด้วยสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ซึ่งสร้างโดยพระราชพรหมญานเถร หรือที่รู้จักกันในนามหลวงพ่อฤๅษีลิงดำ เกจิอาจารย์ชื่อดังที่พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศเคารพนับถือ แม้ว่าท่านจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่ญาติโยมก็ยังคงหลั่งไหลเดินทางมาถือศีลทำบุญกันอย่างไม่ขาดสาย

ภายในวัดโดดเด่นด้วยวิหารแก้วขนาดใหญ่ประดับลวดลายโมเสกสีเงินวาววับ ด้านหน้าประตูทางเข้าประดิษฐานพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ประทับนั่งบนพระราชบัลลังก์พุดตานกาญจนสิงหาสน์ สร้างด้วยปูนปั้นสีทองขนาดใหญ่รวม ๖ องค์ ภายในตกแต่งลวดลายอลังการด้วยกระจกฝังผนังทุกด้านตลอดจนเสาทุกต้น ด้านหนึ่งของวิหารประดิษฐานองค์พระพุทธชินราชจำลอง ส่วนอีกด้านประดิษฐานรูปปั้นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสของหลวงพ่อฤๅษีลิงดำ เบื้องหลังเป็นซุ้มปราสาททำด้วยกระจกใส ภายในบรรจุสังขารของหลวงพ่อฤๅษีลิงดำที่ยังคงไม่เน่าเปื่อย ถัดไปทางด้านหลังเป็นที่ตั้งของปราสาททองคำ ลักษณะเหมือนโลหปราสาทวัดราชนัดดาราม แต่แตกต่างด้วยลงรักปิดทองทั้งหลังส่วนปลียอดปราสาทหล่อด้วยทองคำ ประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทานพร นับเป็นปราสาททองคำขนาด

วัดจันทาราม (วัดท่าซุง)

ธรรมสถานวัดถ้ำเขาวง

ใหญ่ที่สุดในเมืองไทยเลยทีเดียว

สำหรับผู้ศรัทธาที่เดินทางมาทำบุญ หรือนักท่องเที่ยวทั่วไป ในบริเวณวัดยังจัดบริการร้านอาหารและร้านสหกรณ์ ที่พักสำหรับญาติโยมที่ต้องการปฏิบัติธรรม และศาลาริมแม่น้ำสะแกกรัง ซึ่งมีปลาจำนวนมากมาย รวมทั้งปลาบึกอาศัยอยู่เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ศูนย์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอุทัยธานี แหล่งรวมวัตถุโบราณสมัยอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ตั้งอยู่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี ในบริเวณเป็นที่ตั้งของบ้านขุนกอบกัยกิจ อดีตกรมการพิเศษจังหวัดอุทัยธานีและมัคนายกของวัดสังกัสรัตนคีรี เดิมบ้านหลังนี้ตั้งอยู่ในตลาดเก่าถนนท่าช้าง กรมศิลปากรรื้อมาสร้างใหม่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ขุดพบจากหลุมขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น โครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์ชิ้นเด่น ๆ เช่น จารึกเมืองบึงคอกช้างทั้ง ๓ หลัก พระพิมพ์ดินเผาสมัยทวารวดี เศียรและฐานพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่ขุดพบในเมืองโบราณบ้านด้าย นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนผ้าพื้นเมืองและอุปกรณ์ทอผ้าอันเลื่องชื่อของจังหวัดอุทัยธานี เปิดให้เข้าชมวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ นาฬิกา โดยไม่เสียค่าเข้าชม

ถิ่นกำเนิดพระชนกาธิบดี

จังหวัดอุทัยธานีนับว่ามีความสำคัญต่อความเป็นมาของชนชาติไทย เนื่องจากตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา หมู่บ้านสะแกกรัง ซึ่งเป็นย่านตลาดการค้าขายทางน้ำสำคัญของเมืองอุทัยฯ ได้เป็นที่ถือกำเนิดของพระบรมราชชนกแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ในวันพุธ เดือน ๔ แรม ๕ ค่ำ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๗๙

พระชนกาธิบดีเดิมมีชื่อว่านายทองดี เป็นบุตรของนายทองคำ ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ได้รับราชการจนได้ตำแหน่งเป็นพระอักษรสุนทรศาสตร์ เสมียนตรากระทรวงมหาดไทย นายทองด้วง ซึ่งเป็นบุตรชายคนที่สี่ได้เข้ารับราชการอยู่กับสมเด็จพระเจ้าตากสิน ได้รับความดีความชอบในการสงครามจนได้ตำแหน่งสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ต่อมาได้เกิดจลาจลในกรุงธนบุรี จึงเข้ายึดอำนาจการปกครองและปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระบรมราชาธิราชรามาธิบดี หรือที่คนทั่วไปรู้จักในนามของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งต่อมาได้สถาปนาพระราชวงศานุวงศ์เป็นราชตระกูล พร้อมทั้งอัญเชิญพระอัฐิของพระอักษรสุนทรศาสตร์ พระบิดาและมหาสังข์อุตราวัฏประจำตระกูลเข้าร่วมพิธีปราบดาภิเษกสถาปนาราชวงศ์ใหม่ โดยได้นำบรรดาศักดิ์สุดท้ายของพระบิดา คือเจ้าพระยาจักรีศรีองครักษ์มาใช้เป็นชื่อราชวงศ์จักรี พร้อมกับสถาปนาพระอัฐิของพระบิดาเป็นสมเด็จพระชนกาธิบดี

ห้วยขาแข้ง แหล่งมรดกทางธรรมชาติของโลก

หากจะกล่าวว่าผืนป่าห้วยขาแข้งมีจุดกำเนิดมาจาก "ควายป่า" ก็คงไม่ผิดนัก ย้อนกลับไปสมัยที่ยังเป็นป่าบริสุทธิ์ปราศจากการทำไม้ ถึงแม้ว่าบริษัทไม้อัดไทย จำกัด จะได้รับสัมปทาน ก็ยังไม่มีการดำเนินการทำไม้แต่อย่างใด ด้วยเป็นพื้นที่สีแดง อันตรายจากโจรร้าย เป็นป่าดิบดงดำที่ลึกเร้นห่างไกล ยากที่จะเดินทางเข้าไปเป็นอย่างมาก

อนุสรณ์สถานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ห้วยขาแข้ง

กระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ข่าวการบุกรุกตัดไม้และล่าสัตว์ในบริเวณใกล้เคียงป่าห้วยขาแข้งกระจายไปในวงกว้าง ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีจึงสั่งการให้ป่าไม้จังหวัดออกสำรวจพื้นที่ จึงพบว่ามีการลักลอบล่าสัตว์ตัดไม้กันอย่างเสรี ทางกรมป่าไม้จึงส่งนายอุดม ธนันชยานนท์ นักวิชาการป่าไม้ตรี เดินทางเข้าไปสำรวจในพื้นที่ โดยมีสื่อมวลชนและเจ้าหน้าที่ของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ร่วมเดินทางสำรวจด้วย

หลังการสำรวจวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ นอกจากภาพเหตุการณ์อันน่าตื่นเต้นของคณะสำรวจที่เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ และเอกสารรายงานถึงการพบเห็นสัตว์ป่าหายากที่มีอยู่อย่างชุกชุม และที่สำคัญคณะสำรวจได้พบควายป่า สัตว์ป่าสงวนหายากที่เชื่อกันว่าสูญพันธุ์ไปจากเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๑ ถึงแม้จะเป็นเพียงซากที่ถูกพรานป่ายิงตาย ก็เชื่อได้ว่าป่าห้วยขาแข้งคือแหล่งอาศัยสุดท้ายของควายป่าในเมืองไทยอย่างแน่นอน

กรมป่าไม้จึงเริ่มดำเนินการหาหลักฐานยืนยันถึงการมีอยู่จริงของควายป่าอย่างเร่งด่วน เนื่องจากได้รับการคัดค้านจากนักวิชาการบางท่านและกำลังมีการเริ่มงานตัดไม้จากบริษัทไม้อัดไทย จำกัด กระทั่งคณะสำรวจได้หลักฐานการมีอยู่จริงของควายป่า นำมาซึ่งป่าห้วยขาแข้งได้รับการยอมรับและประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นับเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำดับที่ ๕ ของประเทศ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอลานสัก ตำบลคอกควาย ตำบลแก่นมะกูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และพื้นที่บางส่วนของตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีพื้นที่รวม ๑,๐๑๙,๓๗๙ ไร่ หรือประมาณ ๑,๖๓๑ ตารางกิโลเมตร

ถึงวันนี้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งมีพื้นที่รวมกว่า ๑,๗๓๗,๕๘๗ ไร่ เปรียบเสมือนหัวใจของผืนป่าตะวันตกที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการทั่วโลกว่ามีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เป็นจุดรวมการกระจายของสายพันธุ์จากแหล่งต่างๆ เป็นที่ซึ่งสายพันธุ์จากตะวันตก คือ อินเดียและพม่า เข้ามาบรรจบกับสายพันธุ์ตะวันออก คือจากอินโดจีน ขณะเดียวกันยังเป็นสะพานเชื่อมต่อระหว่างสายพันธุ์จากหิมาลัยและสายพันธุ์จากดินแดนทางแถบมลายู ดินแดนแถบนี้จึงถือได้ว่าเป็นผืนป่ามหัศจรรย์ที่เราสามารถพบกล้วยไม้ที่อาจจะใหญ่ที่สุดในโลกคือว่านเพชรหึง กล้วยไม้ที่อาจจะเล็กที่สุดในโลก (*Podochilus* sp.) สัตว์ป่าหายาก เช่น ควายป่า เสือโคร่ง ช้างป่า สมเสร็จ นกเงือกคอแดง กระทิง ลิงไอ้เงี๊ยะ ไม่นับรวมพรรณไม้ที่กล่าวได้ว่ามีมากชนิดกว่าที่พบในยุโรปทั้งทวีป

จึงกล่าวได้ว่า "ควายป่า" เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของผืนป่าห้วยขาแข้งในบทเริ่มต้นของผืนป่าอนุรักษ์ ซึ่งต่อมาได้รับการยอมรับจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ร่วมกับป่าทุ่งใหญ่นเรศวรให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและแหล่งพันธุกรรมของพันธุ์พืช อันจะเป็นประโยชน์ทางด้านการค้นคว้าวิจัยและเก็บรักษาไว้ให้เป็นมรดกอันมีค่าแก่มวลมนุษยชาติ จึงมีการจำแนกพื้นที่เพื่อรองรับประชาชนทั่วไปที่ต้องการเข้ามาศึกษาธรรมชาติ โดยแบ่งออกเป็น ๓ แห่งด้วยกัน คือ

๑. บริเวณสำนักงานเขตฯ อำเภอลานสัก เป็นศูนย์บริการข้อมูลที่เดินทางเข้าไปสะดวกที่สุด

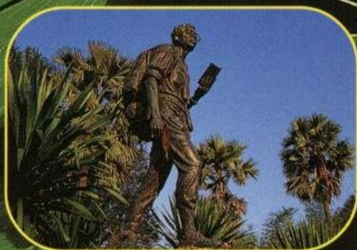
ในบริเวณมีอาคารฝึกอบรม ลานกิจกรรม ลานกางเต็นท์ อาคารฉายสไลด์กลางวัน อนุสรณ์สถานและบ้านพักของสืบ นาคะเสถียร และเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติเขาหินแดง

๒. หน่วยพิทักษ์ป่าไซเบอร์ อำเภอห้วยคต ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ มีลานกางเต็นท์ เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติน้ำตกไซเบอร์ และโครงการจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติ หรือศูนย์เผยแพร่คุณค่ามรดกทางธรรมชาติของโลก

๓. หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยแม่ดี อำเภอบ้านไร่ อยู่ด้านใต้ของพื้นที่ มีอาคารศูนย์ข้อมูล อาคารอเนกประสงค์ ลานกางเต็นท์ และเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติเขาวัว อยู่ระหว่างการจัดตั้งให้เป็นศูนย์ข้อมูลสำคัญของป่าห้วยขาแข้ง

การเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงบัตรประจำตัว ส่วนประชาชนทั่วไปในกรณีเข้าไปโดยไม่พักค้างคืนให้ยื่นคำขอผ่านเข้าไปต่อเจ้าหน้าที่เขตฯ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ กรณีพักค้างแรมให้ยื่นหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ (๐๒) ๕๗๙-๑๕๖๕ ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า ๑๕ วัน ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเขาหินแดง

สืบ นาคะเสถียร วีรบุรุษแห่งพงไพร

สืบ นาคะเสถียร เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๒ ที่ตำบลท่างาม อำเภอเมืองฯ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นบุตรหนึ่งในสามของอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี เริ่มทำงานเป็นนักวิจัยที่กองอนุรักษ์สัตว์ป่าหลังเรียนจบคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เปลี่ยนบทบาทจากนักวิชาการไปสู่นักอนุรักษ์ด้วยการเข้าร่วมคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจนในป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ออกโรงคัดค้านการให้สัมปทานผืนป่าห้วยขาแข้งแก่บริษัทไม้อัดไทยในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และเข้ารับตำแหน่งเป็นหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งขณะมีปัญหาการล่าสัตว์และตัดไม้ในพื้นที่อย่างหนักในปี พ.ศ. ๒๕๓๒

สืบตัดสินใจกระทำอัตวินิบาตกรรมเช้ามืดของวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ เมื่อพบว่าตำแหน่งหน้าที่ของตนไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับผืนป่าห้วยขาแข้ง อันเป็นแหล่งอาศัยสุดท้ายของสัตว์ป่าหายากจำนวนมากมายได้เลย โดยก่อนหน้านี้สืบได้โหมงานอย่างหนักด้วยการรวบรวมข้อมูลความสำคัญของผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งเสนอต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ฝากความหวังสุดท้ายให้รับรองเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก ปลุกกระแสอนุรักษ์ด้วยการจากไปของตนจนประสบความสำเร็จในระยะเวลาอีกกว่าหนึ่งปีต่อมา

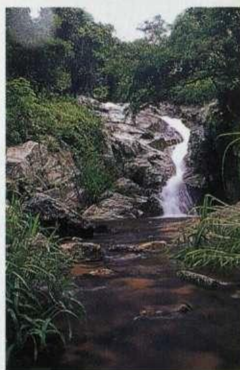

จังหวัดอุทัยธานี

อุทัยธานีเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในภาคตะวันตก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๖,๗๓๐.๒๔๖ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอหนองขาหย่าง อำเภอหนองฉาง อำเภอทัพทัน อำเภอบ้านไร่ อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอห้วยคต

อาณาเขตทิศเหนือจดจังหวัดนครสวรรค์
ทิศใต้จดจังหวัดชัยนาทและจังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออกจดจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดชัยนาท โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขตแดน
ทิศตะวันตกจดจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี

ระยะทางจากอำเภอเมืองฯ ไปยังอำเภอต่าง ๆ

อำเภอหนองขาหย่าง	๑๐ กิโลเมตร
อำเภอทัพทัน	๑๙ กิโลเมตร
อำเภอหนองฉาง	๒๒ กิโลเมตร
อำเภอสว่างอารมณ์	๓๓ กิโลเมตร
อำเภอห้วยคต	๔๕ กิโลเมตร
อำเภอลานสัก	๕๔ กิโลเมตร
อำเภอบ้านไร่	๘๐ กิโลเมตร

ระยะทางจากอำเภอเมืองฯ ไปยังจังหวัดใกล้เคียง

จังหวัดชัยนาท	๔๒ กิโลเมตร
จังหวัดนครสวรรค์	๕๐ กิโลเมตร

ตาก

น้ำตก

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่

เขื่อนศรีนครินทร์

แผนที่จังหวัดอุทัยธานี

เหนือ

นครสวรรค์

ไปลาดยาว

อ่างเก็บน้ำคลองโพ

เขาหลวง

แม่น้ำเจ้าพระยา

น้ำตกโจน

เขาพระยาพายเรือ

อ.สว่างอารมณ์

๓๕๙๖

เขาปฐวี

เขื่อนทับเสลา

อ.ทัพทัน

๓๒๒๐

อ.ลานสัก

เขาน้องชัย

๓๔๓๘

อ.หนองฉาง

อุทัยธานี

รักษ์ป่าห้วยขาแข้ง

อ.หนองขาหย่าง

หุบป่าตาด

น้ำพุร้อนสมอทอง

วัดท่าซุง

๓๑๘๓

เขาปลาร้า

ไป จ.สิงห์บุรี

น้ำตกอีซ่า

น้ำตกไซเบอร์

อ.ห้วยคต

เขาสะแกกรัง

ไป จ.ชัยนาท

เมืองโบราณบ้านการุ้ง

บ้านกะเหรี่ยง

๓๒๘๒

เขาตะพาบ

๓๓๓

๓๒๑๑

ชัยนาท

อ.บ้านไร่

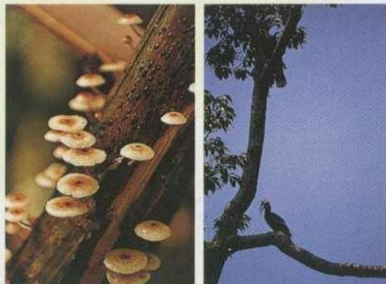
บ้านทอผ้าไพจิตร

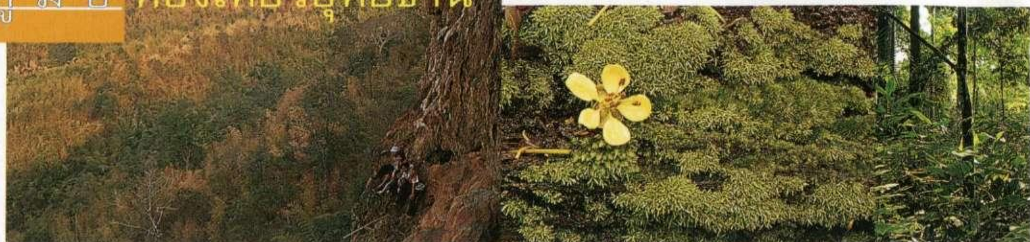
ไป อ.หันคา

สุพรรณบุรี

ไป อ.ด่านช้าง

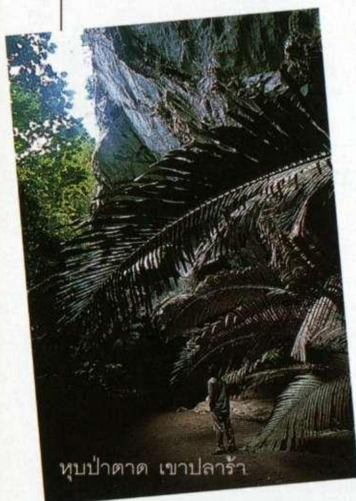
อ่างเก็บน้ำกระเสียว

ตระเวนไพรอุทัยธานี

เนื่องจากเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยป่าไม้ จึงมากมายไปด้วยสถานที่ท่อง เที่ยวทางธรรมชาติ ขณะเดียวกันตลอดเส้นทางยังสามารถพบเห็นวิถีชีวิตผู้คนอันหลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มชนชาวดอยที่อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย หว่ามากมายไปด้วยสีสันทางวัฒนธรรม

หุบป่าตาด เขาปลาร้า

เส้นทางหมายเลข ๓๐๑๑ จากตัวเมืองมาตามเส้นทางหมายเลข ๓๓๓ ประมาณ ๓๘ กิโลเมตรจะถึงอำเภอบ้านไร่ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนปกคลุมด้วยป่าไม้ ตามที่ราบในหุบเขาส่วนใหญ่ปลูกข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง และสับปะรด บริเวณหมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไปจากอำเภอบ้านไร่ตามเส้นทางหมายเลข ๓๐๑๑ อันเป็นพื้นที่ป่ากันชนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับผืนป่า ดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมอย่างเคร่งครัดมาเป็นเวลาเนิ่นนาน

จากตัวอำเภอบ้านไร่ถึงบ้านอีหลุบแยกซ้ายใช้เส้นทางบ้านอีหลุบ-เขาพุเตยประมาณ ๖ กิโลเมตร ซ้ายมือมีทางเข้าไปธรรมสถานวัดถ้ำเขาวง สถานปฏิบัติธรรมที่เคารพศรัทธาของผู้คนทั่วไป โดดเด่นด้วยศาลาทรงไทยขนาดใหญ่ก่อสร้างอย่างประณีตงดงามบริเวณเชิงเขา ด้านหน้ามีสระน้ำขนาดใหญ่ตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ ตัวศาลาและอาคารในบริเวณส่วนใหญ่สร้างจากปีกไม้และปูนปั้นเลียนแบบเนื้อไม้รูปทรงแปลกตา ด้านในมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจัดแสดงวัตถุโบราณ จำหน่ายสมุนไพร ของที่ระลึก ของว่าง และน้ำดื่ม

ต่อไปอีกประมาณ ๒ กิโลเมตรมีทางแยกซ้ายไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ ๓ (ถ้ำพุหวาย) ผืนป่าอนุรักษ์ที่มีจุดเด่นน่าสนใจ คือ ถ้ำพุหวาย โถงถ้ำขนาดใหญ่ประดับประดาไปด้วยหินงอกหินย้อยหลากหลายรูปทรงและเสาหินขนาดใหญ่รูปทรงแปลกตา ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นถ้ำที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในเมืองไทยเลยทีเดียว นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตรไปยังบริเวณป่าต้นน้ำ บริเวณด้านหน้าตกแต่งด้วยสวนสมุนไพรและไม้ดอกไม้ประดับ มีสถานที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวท่ามกลางแวดล้อมของผืนป่าและทิวเขาสลับซับซ้อน

ตามเส้นทางหมายเลข ๓๐๑๑ ก่อนถึงโรงเรียนบ้านอีมาด-อีทรายมีทางแยกขวาตามทางลูกรัง

• ธรรมชาติวิทยาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

ไปประมาณ ๓ กิโลเมตรจะถึงน้ำตกผาร่มเย็น น้ำตกแห่งใหม่ที่สวยงามด้วยสายน้ำทิ้งตัวจากผาหินปูนขันดิ่งลงมาราวสายฝน ตามแผ่นผาปกคลุมด้วยมอสและไลเคนเขียวชอุ่ม บริเวณน้ำตกร่มรื่นด้วยป่าตาวและไม้ขนาดใหญ่ เหมาะสำหรับเที่ยวชมในช่วงปลายฤดูฝน

ถัดจากโรงเรียนบ้านอีมาด-อีทรายไปประมาณ ๔ กิโลเมตรจะถึงศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาแม่ดีน้อย สถานีทดลองและส่งเสริมปลูกพืชสำหรับชาวเขาในเขตอำเภอบ้านไร่ มีการทดลองเพาะเห็ดหอม ปลูกลิ้นจี่ ลำไย ไม้ประดับและไม้ตัดดอกจำพวกลำโพง แกลดิโอลัส และกุหลาบ เปิดให้นักท่องเที่ยวทั่วไปที่สนใจเข้าชมและพักค้างแรม โดยทางศูนย์ฯ มีบ้านพักรับรองจำนวน ๓ หลัง พักได้รวมประมาณ ๔๐ คน สอบถามได้ที่โทรศัพท์ (๐๕๖) ๕๒-๐๗๒๓, ๕๑-๒๐๒๖

นอกจากนี้ยังมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพาชมสวนพฤกษศาสตร์ของชุมชน ซึ่งอยู่ในบริเวณผืนป่าต้นน้ำคลองอังวะ อันเป็นลำห้วยสายหลักของหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่ไหลไปรวมกับลำห้วยขาแข้ง สภาพป่าปกคลุมด้วยไม้ยืนต้นขนาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ ตามพื้นป่าหลากหลายไปด้วยสมุนไพรและพรรณไม้สวยงามหายากหลายชนิด เป็นคลังยาและแหล่งอาหารสำคัญของชุมชนมาเนิ่นนาน

ห่างจากสวนสมุนไพรไปประมาณ ๒ กิโลเมตรจะถึงหมู่บ้านกะเหรี่ยงเจ้าวัด ส่วนใหญ่นับถือลัทธิฤๅษี โดยผู้ชายจะไว้ผมยาว ส่วนผู้หญิงจะแต่งกายด้วยผ้าที่ทอขึ้นเองและนิยมกินหมาก ยังชีพด้วยการปลูกพืชไร่ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาแต่บรรพบุรุษ

ตามเส้นทางหมายเลข ๓๐๑๑ ต่อไปยังมีหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงอีกหลายหมู่บ้านที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและยังคงเคร่งครัดในประเพณีของตน เส้นทางสายนี้จะไปสิ้นสุดที่หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยแม่ดีในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ต่อจากนั้นจะเป็นเส้นทางลำลองตัดผ่านใจกลางป่าไปถึงหน่วยพิทักษ์ป่าเขาบันได ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยและสถานีวิจัยสัตว์ป่าหายาก

เส้นทางหมายเลข ๓๔๓๘

เส้นทางสายหลักไปยังอำเภอลานสักและที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง หรือจากอำเภอบ้านไร่สามารถเดินทางมาอำเภอลานสักตามเส้นทางหมายเลข ๓๒๘๒ (บ้านไร่-ลานสัก) ตลอดเส้นทางสวยงามด้วยผืนป่าและเทือกเขาหินปูนรูปทรงแปลกตา

จากตัวเมืองมาตามเส้นทางหมายเลข ๓๓๓ ถึงอำเภอหนองฉางแยกขวาใช้เส้นทางหมายเลข ๓๔๓๘ (หนองฉาง-ลานสัก) จากสามแยกหนองฉางมาประมาณ ๒๐ กิโลเมตรจะมีทางแยกซ้ายมือไปเขาปลาร้าและหุบป่าตาด ตามทางบ้านดินแดง-วังบ่าง ระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายเข้าไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตรจะถึงหุบป่าตาด ซึ่งเป็นป่าดึกดำบรรพ์ที่โอบล้อมด้วยเทือกเขาหินปูนสูงชะลูดทุกด้าน ตามตำนานกล่าวว่าถูกค้นพบโดยพรานป่าที่ตามล่าเลียงผาจนมาพบที่ราบกว้างขวางกลางหุบเขา ซึ่งมีต้นตาด หรือตาวปกคลุมอยู่อย่างหนาทึบราวกับป่าดึกดำบรรพ์ ปัจจุบันได้มีการขุดเจาะโถงถ้ำเชื่อม

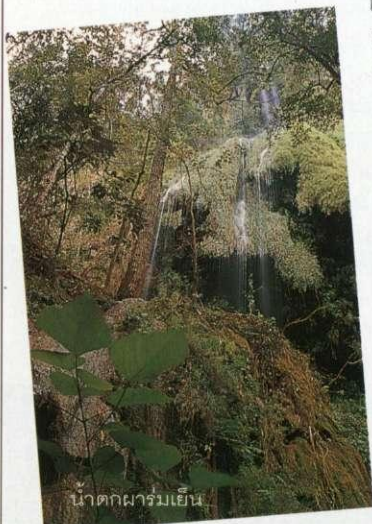

เส้นทางสู่หมู่บ้านกะเหรี่ยงเจ้าวัด

บ้านกะเหรี่ยงเจ้าวัด

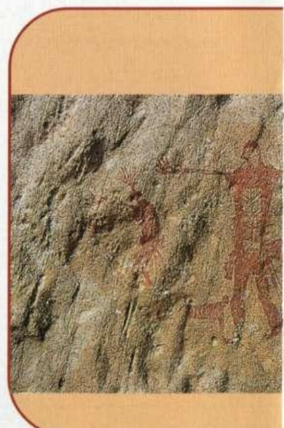
หุบเขาด้านใน โดดเด่นด้วยสะพานหินปูนธรรมชาติขนาดใหญ่ทอดผ่านใจกลางหุบเขา งดงามแปลกตาด้วยหินงอกหินย้อย

ถัดไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตรจะถึงเชิงเขาปลาร้า ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการค้นพบภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์อายุกว่า ๓,๐๐๐ ปีที่มีความประณีตและวาดได้เหมือนจริงมากกว่าที่พบในแหล่งอื่นๆ จากเชิงเขามีทางเดินเท้าไต่ชันขึ้นเขาประมาณ ๗๐ องศา ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ระหว่างทางมีจุดชมวิวสามารถ มองเห็นเทือกเขาหินปูนรูปทรงสวยงามบริเวณใกล้เคียง ถัดไปอีกเล็กน้อยจะถึงถ้ำประทุน ซึ่งเป็นเพิงผาแหล่งภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติ-ศาสตร์ เป็นภาพวาดลายเส้น มีทั้งสีแดงและสีดำ เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนบุพกาล

น้ำตกผาร่มเย็น

จากหุบป่าตาดมาตามเส้นทางหมายเลข ๓๔๓๘ ประมาณ ๔ กิโลเมตร แยกซ้ายใช้เส้นทางหมายเลข ๓๒๘๒ เลาะเลียบผืนป่าห้วยขาแข้งมาถึง**หมู่บ้านไซเบอร์** จากนั้นแยกขวาตามเส้นทางลำลองไปหน่วยพิทักษ์ป่าไซเบอร์อีกประมาณ ๗ กิโลเมตร ทางช่วงนี้ควรใช้รถกระบะ หรือรถขับเคลื่อนสี่ล้อจะถึงหน่วยพิทักษ์ป่าไซเบอร์ ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งอนุโลมเปิดให้ท่องเที่ยวได้บางส่วน คือบริเวณ**น้ำตกไซเบอร์**ที่เกิดจากลำห้วยล่อยจ้อยบนเขาสูงในผืนป่าห้วยขาแข้ง หลากไหลเกิดเป็นชั้นน้ำตกสวยงามมากมาย ชั้นบนเรียกว่าน้ำตกล่อยจ้อย ขณะที่ชั้นล่างสุดสายน้ำถาโถมจากแผ่นผาเกิดเป็นชั้นน้ำตกสวยงามที่สุดทิ้งสายลงสู่แอ่งน้ำเบื้องล่าง

ก่อนถึงหมู่บ้านไซเบอร์เล็กน้อยจะมีทางแยกขวาไป**น้ำตกอีซ่า** ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปประมาณ ๗ กิโลเมตร ตัวน้ำตกตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านกุดจะเริก

กะเหรี่ยงบ้านเจ้าวัด

มีน้ำไหลตลอดทั้งปี สวยงามด้วยสายน้ำตกลดหลั่นลงมาตามผาหินท่ามกลางสภาพป่าธรรมชาติอันร่มรื่น

ตามเส้นทางหมายเลข ๓๔๓๘ ก่อนถึงอำเภอลานสักมีทางแยกซ้ายมือไปถ้ำเขาฆ้องชัย ซึ่งมีความสูงประมาณ ๓๕๓ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เชิงเขาด้านหน้ามีลักษณะเป็นโถงถ้ำกว้างคล้ายอุโมงค์ขนาดใหญ่ จากหลักฐานการค้นพบเครื่องมือหินและเศษภาชนะดินเผา จึงสันนิษฐานว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่อาศัยของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาก่อน ภายในบริเวณถ้ำมีค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ยามเย็นก่อนดวงตะวันตกดินฝูงค้างคาวจะบินออกหากินแลเห็นเป็นสายยาวนานนับชั่วโมง

นอกจากนี้ระหว่างทางต่อไปยังมีแหล่งท่องเที่ยวน่าสนใจอีกหลายแห่ง เช่น สวนป่าห้วยระบำ ของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด มีเนื้อที่ ๒,๘๙๐ ไร่ ในบริเวณมีแปลงปลูกป่า สวนไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม และบ้านพักรับรองสำหรับนักท่องเที่ยว จากอำเภอลานสักประมาณ ๑๒ กิโลเมตรมีทางแยกซ้ายอีกประมาณ ๑๒ กิโลเมตรถึงเขื่อนทับเสลา เขื่อนชลประทานที่กางกั้นลำห้วยทับเสลา สวยงามด้วยทะเลสาบขนาดใหญ่ท่ามกลางทิวเขาสลับซับซ้อนสุดสายตา ทุกวันจะมีชาวบ้านออกเรือหาปลาและนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนในยามเย็น โดยบริเวณอ่างเก็บน้ำมีร้านอาหารเปิดบริการนักท่องเที่ยวตลอดวัน

หากเดินทางจากแยกบริเวณเขื่อนทับเสลาต่อไปอีกประมาณ ๗ กิโลเมตรจะมีทางแยกซ้ายไปที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

ในอดีตกาลตามเพิงผาและโถงถ้ำในจังหวัดอุทัยธานีเคยเป็นแหล่งอาศัยของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาเนิ่นนาน ตามหลักฐานภาพเขียนสีบนเขาปลาร้าที่ปรากฏอายุกว่า ๓,๐๐๐ ปี เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนในเรื่องอาหารการกิน การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และพิธีกรรมทางศาสนา

ร่องรอยวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ขึ้นนี้นับเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มีความประณีตและเหมือนจริงกว่าที่พบในแหล่งอื่นใด บอกเล่าเรื่องราวการอยู่อาศัยของชุมชนก่อนประวัติศาสตร์พัฒนาการจากวิถีชีวิตแบบเร่ร่อนกระทั่งตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ซึ่งต่อมาได้ขยายตัวมากขึ้นและมีการติดต่อค้าขายจนกลายเป็นเมืองในที่สุด โดยมีการขุดพบชุมชนมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์บริเวณเชิงเขานาค ตำบลเขาขี้ฝอย อำเภอทัพทัน ซึ่งนักโบราณคดีสันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กับภาพเขียนสีบนเขาปลาร้า โดยเชื่อว่าคนในชุมชนแห่งนี้เป็นผู้วาดภาพดังกล่าวนั่นเอง

วิถีชีวิตผู้คนและสีสันงานประเพณี

วิถีชีวิตชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง สายน้ำอันเปรียบเสมือนจุดกำเนิดเมืองใหม่ที่หล่อเลี้ยงชาวอุทัยธานีมาเนิ่นนาน นับเป็นตลาดการค้าสำคัญของเมืองอุทัยธานีมาแต่โบราณ จนกลายเป็นชุมชนและเมืองใหม่อุทัยธานีในที่สุด

สิ่งโดดเด่นที่บ่งบอกถึงความผูกพันระหว่างผู้คนกับสายน้ำมาแต่อดีตกาลก็คือในราวปี พ.ศ. ๒๔๔๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสมณฑลฝ่ายเหนือ และเสด็จมาประทับอยู่ที่หมู่บ้านสะแกกรัง พระครูอุทัยธรรมนิเทศ (จัน) จึงได้สร้างแพแฝด ๒ หลังเพื่อรับเสด็จ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและการดำรงชีวิตของชาวลุ่มน้ำสะแกกรังในสมัยนั้นอย่างชัดเจน

ปัจจุบันวิถีชีวิตริมแม่น้ำสะแกกรังยังคงไว้ซึ่งเสน่ห์ของวิถีชีวิตชาวแพที่มากไปด้วยแพบ้านเรือน ใช้ความอุดมสมบูรณ์ของสายน้ำในการปลูกเตยและเลี้ยงปลากระชัง โดยเฉพาะปลาแรด ซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับจังหวัดเป็นอย่างมาก ขณะที่ตามสายน้ำยังมากมายไปด้วยเรือขายสินค้า ตามมาด้วยเรือนำเที่ยวชมชีวิตผู้คนไปตามลำน้ำสะแกกรัง

กะเหรี่ยงเจ้าวัด สีสันวัฒนธรรมแห่งชนชาวดอยอำเภอบ้านไร่ที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมมาแต่บรรพบุรุษ ส่วนใหญ่นับถือลัทธิฤๅษี มีเจ้าวัดเป็นผู้นำของชุมชน ดำรงชีวิตอย่างเคร่งครัดในศีลธรรมโดยไม่เลี้ยงสัตว์กินเนื้อและไม่ล่าสัตว์ เราสามารถพบเห็นการแต่งกายที่สวยงามและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งได้ในงานประเพณีปีใหม่ ซึ่งจะจัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน ๕ ของทุกปี เป็นที่รู้จักกันในชื่อประเพณีไหว้เจดีย์ จุฬามณี ซึ่งชาวกะเหรี่ยงจะให้ความสำคัญกับประเพณีนี้มาก ญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลจะกลับมาร่วมพิธีในวันนี้กันอย่างพร้อมเพรียง มีการทำความสะอาดบ้านเรือนและร่างกายพร้อมกับเฉลิมฉลองกันภายในหมู่บ้าน

ทุกวันนี้ยังคงพบเห็นบ้านที่สร้างด้วยไม้ไผ่สับฟากทั้งหลังโดยไม่ใช้ตะปู ทั้งหมู่บ้านไม่ใช้ไฟฟ้า ผู้ชายเข้าไปทำงานในไร่ ส่วนผู้หญิงจะดูแลเด็ก ๆและทอผ้าใช้เองอยู่บนบ้าน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าและภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ

งานประเพณี

งานรำลึกสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกและกาชาดจังหวัดอุทัยธานี ระหว่างวันที่ ๒๗ มีนาคมถึงวันที่ ๕ เมษายน บริเวณสนามกีฬาจังหวัด เพื่อย้อนรำลึกถึงวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันถวายพระเพลิงพระบรมอัฐิสมเด็จพระชนกาธิบดี พระบรมราชชนกแห่งรัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรี และรำลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ ในงานมีการออกร้านเพื่อหารายได้ร่วมในกิจกรรมกาชาดจังหวัดอุทัยธานี

งานวันอนุรักษ์มรดกโลกห้วยขาแข้ง วันที่ ๘-๙ ธันวาคม จากการที่ผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งได้รับการยอมรับจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้วันที่ ๙ ธันวาคมของทุกปีเป็นวันมรดกโลก โดยมีการจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมค่ายพักแรม ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ และกิจกรรมน่าสนใจอื่น ๆอีกหลายประเภท

ประเพณีตัก[illegible]

จากดาวดึงส์สู่โลกมนุษย์

พุทธตำนานนับแต่อดีตกาลได้กล่าวถึงวันออกพรรษาไว้ว่าเป็นวันที่พระพุทธองค์เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ลงมาสู่มนุษย์โลก หลังจากเสด็จยังดาวดึงส์พิภพเทศนาพระธรรมโปรดพุทธมารดาตลอดพรรษา จนพุทธมารดาบรรลุอริยมรรคอริยผลเป็นพระอรหันต์ ล่วงเวลาออกพรรษาจึงเสด็จกลับโดยบันไดทิพย์ทั้งสาม คือ บันไดทองอยู่เบื้องขวาเป็นที่ลงแห่งหมู่เทพยดา บันไดเงินเป็นที่ลงแห่งหมู่พรหม ส่วนบันไดแก้วเป็นทางเสด็จพระราชดำเนินของพระพุทธองค์ หัวบันไดอยู่บนยอดเขาพระสิเนรุราช ทรงแสดงโลกวิวรณ์ปาฏิหาริย์ คือเปิดโลก โดยทอดพระเนตรไปเบื้องบนกับพรหมโลก เบื้องต่ำสุดถึงอเวจีนรกและทิศต่าง ๆทั้งแปดทิศ โลกธาตุแห่งหมื่นจักรวาลแลเห็นเป็นลานกว้างอันเดียวกัน ทำให้สวรรค์ มนุษย์ นรกแลเห็นกันและกัน จึงเรียกวันนี้ว่าวันพระเจ้าเปิดโลก โดยพระพุทธองค์เสด็จลงมา ณ เมืองกัสสะ ทวยเทพทั้งหลายส่งเสด็จ มนุษย์ทั้งหลายรับเสด็จด้วยเครื่องสักการบูชาตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันออกพรรษานั่นเอง

วันออกพรรษาจึงเปรียบเสมือนพิธีการจำลองในวันเปิดโลก ก็คืองานตักบาตรเทโว ซึ่งจังหวัดอุทัยธานีมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ด้วยยอดเขาสะแกกรังอันเป็นที่ตั้งของวัดสังกัสรัตนคีรีเปรียบได้กับประตูเมืองกัสนครที่เชื่อมสรวงสวรรค์กับโลกมนุษย์เข้าด้วยกัน โดยพระสงฆ์ทุกรูปในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานีจะมารับบาตร โดยสมมติมณฑปบนยอดเขาสะแกกรังเป็นสิริมหามายากูฎาคารที่พระพุทธเจ้าเทศน์โปรดพุทธมารดาแล้วเสด็จกลับสู่โลกมนุษย์ ลงบันได ๓๓๙ ขั้น ซึ่งถือเป็นบันไดแก้วสู่กัสนคร คือบริเวณวัดสังกัสรัตนคีรี พระสงฆ์ลงจากบันไดนำด้วยพระพุทธรูปปางเสด็จจากดาวดึงส์ลงมารับการตักบาตรข้าวสาร ข้าวสุก และข้าวต้มลูกโยนจากบรรดาพุทธศาสนิกชนบริเวณลานวัด ซึ่งแต่งกายสวยงามพร้อมใจกันมาทำบุญ

งานตักบาตรเทโวจังหวัดอุทัยธานีจัดตั้งแต่วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ก่อนวันออกพรรษา ๑ วัน ของทุกปี ในพิธีพ่อเมืองอุทัยธานีจะตีระฆังบนยอดเขาสะแกกรัง อันเป็นสัญลักษณ์ว่างานตักบาตรเทโวประจำปีได้เริ่มขึ้นแล้ว มีการแสดงปาฐกถาธรรม จุดพลุ ตะไล ไฟพะเนียง การแสดงแสง-เสียงตำนานพุทธประวัติวันพุทธาภินิหาร วันรุ่งขึ้นมีการทำบุญตักบาตรแต่เช้า

ของกินของฝาก

ผ้าทออำเภอบ้านไร่

อุทัยธานีขึ้นชื่อในเรื่องอาหารที่ทำจากปลา โดยเฉพาะปลาแรด ซึ่งเลี้ยงในกระชังในแม่น้ำสะแกกรัง เป็นที่นิยมนำมาทำอาหารมาก ด้วยเนื้อมีรสชาติอร่อย ไม่มีกลิ่นโคลนเหมือนกับปลาแรดจากแหล่งอื่น จนกรมประมงยกให้ปลาแรดเป็นปลาน้ำจืดประจำจังหวัดอุทัยธานี หาซื้อได้ทั้งปลาสดและหาชิมได้ตามแพอาหารและเรือนำเที่ยวแม่น้ำสะแกกรังบริเวณตลาดสดวงเวียนงาช้าง ปลาย่าง ที่นิยมคือปลาเนื้ออ่อนปลากดย่างและรมควันด้วยวิธีโบราณทำให้มีกลิ่นหอมน่ากิน แต่ราคาจะแพงกว่าปรกติ เพราะผ่านกรรมวิธีการทำอย่างดี หรืออาจซื้อปลาสดมาแล้วให้แพร้านอาหารตามริมแม่น้ำสะแกกรังย่างให้ก็ได้รสชาติไม่แพ้กัน ปลาลวก อาหารที่ขึ้นชื่ออีกอย่างของเมืองอุทัยธานีนิยมรับประทานกับข้าวต้มยามดึก ใช้ปลาช่อนลวกน้ำร้อนผสมเครื่องปรุงรสเข้มข้น มีขายในตลาดโต้รุ่ง

ผ้าทอพื้นเมืองมีหลายแห่ง เช่น แหล่งทอผ้าพื้นเมืองบ้านโคกหม้อ อำเภอทัพทัน หมู่บ้านไทยลาวที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ มีฝีมือในการทอผ้าซิ่นตีนจก ผ้ามัดหมี่ ผ้ายกดอกลายเชิงแบบเก่า ปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจนผลิตเป็นอุตสาหกรรมพื้นบ้านและในเชิงการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย บ้านผาทั่งบ้านสะนำ ซึ่งเป็นหมู่บ้านไทยลาวอำเภอบ้านไร่ มีฝีมือทางการทอผ้าลวดลายโบราณฝีมือประณีตแตกต่างจากลวดลายผ้าทอทั่วไป

ยาลมจีน ยาลมที่ผสมครบตามตำราสูตรโบราณ เป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ ตัวยาแรงมาก มีจำหน่ายเป็นขีดและบรรจุขวดหลากหลายยี่ห้อ

หัวผักกาดเค็มเกาะเทโพ เป็นเกาะขนาดใหญ่ที่ปลูกหัวผักกาดขาวจำนวนมากจนเป็นสินค้าส่งออกสู่ตลาดฮ่องกง ช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคมจะเห็นชาวบ้านนำหัวผักกาดมาล้างน้ำแล้วนำมาคลุกเกลือเป็นจำนวนมาก หัวผักกาดสดจะอวบใหญ่ ขาว และมีรสหวาน สามารถหาซื้อได้ตลอดทั้งปี

น้ำผึ้งเดือนห้า เห็ดโคน และหน่อไม้รวก ผลผลิตจากความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าอุทัยธานี หาซื้อได้ในตลาดสดในเมืองและตามอำเภอต่างๆ ด้วยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันมีการดองเห็นโคนและหน่อไม้ จึงมีวางขายตลอดทั้งปี

สับปะรด ปลูกกันมากในแถบอำเภอบ้านไร่และอำเภอลานสัก เนื้อหวานฉ่ำ กรอบ รสชาติอร่อย ไม่แพ้สับปะรดชื่อดังจากแหล่งอื่น ราคาถูก มีวางขายตามเส้นทางไปยังอำเภอดังกล่าว หรือแวะซื้อตามไร่ริมทางราคาจะถูกมาก

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก

(รหัสทางไกล ๐๕๖)

ที่พัก ในเมือง ห้วยขาแข้งเชษฐศิลป์ แอนด์ คอนเวนชั่น ถนนเติบศิริ ราคา ๗๗๐-๑,๓๐๐ บาท โทรศัพท์ ๕๒-๔๘๓๒-๓ พิบูลย์สุข ถนนศรีอุทัย ราคา ๓๗๐-๕๐๐ บาท โทรศัพท์ ๕๑-๑๐๔๘, ๕๑-๑๖๔๗

อำเภอบ้านไร่ ห้วยป่าปกรีสอร์ท ราคา ๕๐๐-๙๐๐ บาท โทรศัพท์ ๕๓-๙๐๘๕, (๐๑) ๙๕๓-๑๘๓๘, ๙๕๓-๑๕๓๒ ห้วยขาแข้งคันทรีโฮมรีสอร์ท ถนนบ้านไร่-ลานสัก บ้านไร่ใหม่ โทรศัพท์ (๐๒) ๓๗๓-๖๐๓๘, ๓๗๓-๖๓๕๑ ปางนเรศวร์รีสอร์ท โทรศัพท์ (๐๑) ๙๘๖-๔๐๙๙

ร้านอาหาร ในเมือง มุมสบาย ข้างสถานีขนส่งใหม่ โทรศัพท์ ๕๑-๑๑๐๔ นกน้อย ถนนศรีอุทัย โทรศัพท์ ๕๑-๑๙๕๒ S&W ถนนเติบศิริ โทรศัพท์ ๕๒-๔๖๕๔ ครัวสะแกกรัง ถนนสะแกกรัง โทรศัพท์ ๕๒-๐๑๒๖-๘ ครัวริมสวน ถนนศรีอุทัย โทรศัพท์ ๕๑-๒๐๒๕ แพประมง เชิงสะพานพัฒนาภาคเหนือ โทรศัพท์ ๕๑-๑๙๙๖ พรหมท่าซุง หน้าวัดท่าซุง โทรศัพท์ ๕๑-๑๗๘๔ ครัวชลัมภ์ เยื้อง ม. รามฯ

อุทัยธานี โทรศัพท์ ๕๒-๔๙๘๖-๗ ชมวิว ในปั๊ม ปตท. โคกหม้อ โทรศัพท์ ๕๒-๔๔๙๒

อำเภอบ้านไร่ ครัวห้วยป่าปก ห้วยป่าปก รีสอร์ท โทรศัพท์ ๕๓-๙๐๘๕ ครัวอนันต์ ตรงข้าม โรงพยาบาลบ้านไร่ โทรศัพท์ ๕๓-๙๐๓๕ ร้านขนุน ถนนเทศบาล ๑ โทรศัพท์ ๕๔-๖๐๖๐

ร้านขายของที่ระลึก ในเมือง ยาลมซามิ้น ยาลมจีนสูตรโบราณ ถนนท่าช้าง โทรศัพท์ ๕๑-๑๓๑๔ ยาลมทับทิม (หมอวิรัตน์) ยาลมจีน ถนนท่าช้าง โทรศัพท์ ๕๑-๑๓๘๙ แม่ป่วยลั้ง ข้าวกุ้งกรอบ ถนนมหาราช โทรศัพท์ ๕๑-๑๓๗๕ ฉัตรอุทัย ข้าวกุ้งกรอบ ผลไม้ดอง ถนนมหาราช โทรศัพท์ ๕๑-๑๗๑๒ ตั้งยู้ฮวด ผลไม้ดอง ถนนศรีอุทัย โทรศัพท์ ๕๑-๑๐๓๖ ไหมแกมฝ้าย ผ้าทอและของที่ระลึก หลังโรงพยาบาลอุทัยธานี โทรศัพท์ ๕๑-๒๙๕๗ มีดจ่าตุ่ม เชิงเขาสะแกกรัง ถนนรักการดี โทรศัพท์ ๕๑-๒๕๑๔ มีดช่างทิน ถนนสายอุทัยธานี-โกรกพระ โทรศัพท์ ๕๒-๔๐๓๕

ห้วยป่าปก รีสอร์ท

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

(รหัสทางไกล ๐๕๖)

สถานีขนส่งจังหวัด	๕๑-๑๙๑๔
ตำรวจภูธรจังหวัด	๕๑-๓๘๐๐
ตำรวจท่องเที่ยว	๕๗-๑๒๐๕ **หรือ ๑๑๕๕**
โรงพยาบาลจังหวัดอุทัยธานี	๕๑-๑๐๘๑
เทศบาลเมืองอุทัยธานี	๕๑-๑๐๖๐
ประชาสัมพันธ์จังหวัด	๕๑-๑๙๑๕
โรงพยาบาลอำเภอลานสัก	๕๓-๗๐๘๖
โรงพยาบาลอำเภอบ้านไร่	๕๓-๙๐๐๐

สอบถามข้อมูลท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้ที่สำนักงาน ททท. ภาคกลาง เขต ๗ (ภาคกลางตอนบน) ถนนรอบวัดพระธาตุ อำเภอเมืองฯ จังหวัดลพบุรี โทรศัพท์ (๐๓๖) ๔๒-๒๗๖๘-๙ โทรสาร ๔๒-๔๐๘๙

การเดินทาง

โดยรถยนต์

๑. จากกรุงเทพฯ มาตามทางหลวงหมายเลข ๓๒ ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี แยกซ้ายตรงทางแยกท่าน้ำอ้อยบริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๒๐๖ มาตามเส้นทางหมายเลข ๓๓๓ ระยะทางประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ถึงตลาดอุทัยธานี รวมระยะทางประมาณ ๒๒๒ กิโลเมตร

๒. จากกรุงเทพฯ มาตามเส้นทางหมายเลข ๓๔๐ ผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี แยกซ้ายใช้เส้นทางหมายเลข ๓๕๗ จากนั้นแยกขวาใช้เส้นทางหมายเลข ๓๒๒ ผ่านอำเภอดอนเจดีย์ แยกขวาเข้าเส้นทางหมายเลข ๓๒๖๔ ถึงบ้านสระกระโจมแยกขวาเข้าเส้นทางหมายเลข ๓๓๓ ถึงสามแยกบ้านไร่แยกขวาตรงไปอำเภอเมืองฯ รวมระยะทางประมาณ ๓๐๒ กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง จากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิตใหม่) มีรถโดยสารมาอุทัยธานีทุกวัน รถโดยสารปรับอากาศชั้น ๑ มีเที่ยวเวลา ๐๕.๐๐-๑๖.๓๐ นาฬิกา รถโดยสารปรับอากาศชั้น ๑ สาย ๑๐ มีเที่ยวเวลา ๐๕.๐๐-๑๘.๐๐ นาฬิกา รถโดยสารปรับอากาศชั้น ๒ มีเที่ยวเวลา ๐๖.๐๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา รถโดยสารธรรมดา มีเที่ยวเวลา ๐๔.๓๐-๑๖.๓๐ นาฬิกา โทรศัพท์ (๐๒) ๙๓๖-๒๘๕๒-๖๖ มีรถตู้ปรับอากาศให้บริการใต้ทางด่วนบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ที่อุทัยธานีรถจอดข้างสวนสาธารณะใกล้แยกหอนาฬิกา

รถไฟ จากสถานีรถไฟหัวลำโพงมีรถไฟมานครสวรรค์ ลงที่สถานีรถไฟหนองปิง จากนั้นต่อรถสองแถวมาลงสถานีขนส่งจังหวัดนครสวรรค์ แล้วต่อรถโดยสารมาอุทัยธานี เที่ยวสุดท้ายเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา รถไฟ ธรรมดา มีเที่ยวเวลา ๐๗.๐๕, ๐๘.๓๕, ๐๑.๐๐, ๐๒.๑๐ นาฬิกา ค่าโดยสาร ๔๘ บาท รถเร็ว มีเที่ยวเวลา ๐๖.๔๐, ๑๘.๑๐, ๒๒.๐๐, ๐๓.๐๐ นาฬิกา ค่าโดยสาร ๘๘ บาท รถสปรินเตอร์ มีเที่ยวเวลา ๑๙.๒๕ นาฬิกา ค่าโดยสาร ๓๐๐ บาท โทรศัพท์ (๐๒) ๒๒๓-๗๐๑๐, ๒๒๓-๗๐๒๐

มีรถแท็กซี่วิ่งให้บริการอุทัยธานี-นครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๐๕.๐๖-๑๙.๐๐ นาฬิกา ค่าโดยสารคนละ ๓๐ บาท เช่าเหมาทั้งคัน ราคา ๑๒๐ บาท เช่าเหมาหลังเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ราคา ๒๔๐ บาท รถจอดบริเวณห้าแยกวงเวียนงาช้าง ตลาดเทศบาลเมืองอุทัยธานี

หมายเหตุ : ราคาค่าโดยสารและตารางเดินรถอาจมีการเปลี่ยนแปลง โปรดสอบถามก่อนเดินทาง

จัดทำโดย

อนุสาร อ.ส.ท.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
๒๐๒ อาคารเลอ คองคอร์ด ถนนรัชดาภิเษก
เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทรศัพท์ (๐๒) ๖๙๔-๑๒๒๒ ต่อ ๒๐๐๑
โทรสาร (๐๒) ๖๙๔-๑๔๓๗
ธเนศ งามสม...เรียบเรียงข้อมูล
นพดล กันบัว...รวบรวมภาพ

